

ლიცენზირებული საშური

საშურის მუნიციპალიტეტის ბაზეთი „საშურის მოამბის“ ღამატიპა
№10, 26 ოქტომბერი, ოთხშაბათი, 2016 წელი

სიმღერა მთელი მისი ქონება

საქართველოს სახალხო არტისტს, შ. რუსთაველის პრემიის ლაურეატს, კომპოზიტორ ვაჟა აზარაშვილს, წელს, 80 წელი შეუსრულდა. ამ თარიღთან დაკავშირებით, საქართველოს ეროვნული ფილარმონიისა და საქართველოს კულტურის სამინისტროს ერთობლივმა პრექტებმა: „**წრავო, მაცეტრო!**“ საქართველოს რამდენიმე ქალაქი მოიწვია. ასეთი ფორმატით, პრექტი იანვრამდე დასრულდება და საქართველოს, კიდევ არაერთ რეგიონს მოიწვავს.

28 სექტემბერს, საშურის მუნიციპალიტეტის გამგეობის მხარდაჭერით, დიდ კომპოზიტორს საშურის სამუსიკო სკოლამ უმასპინძლა. გემოვნებიანი, მრავალფეროვანი შემოქმედების გარდა, ზაჭონი ვაჟა საკუთარი საესტრადო სიმღერების უზაღლო შემსრულებელიც გახლავთ. მომღერალ ზურა კობეშვიძისთან და პოეტ მანანა დანგაძისთან ერთად, მაცეტრომ, კიდევ ერთი დაუვიწყარი საღამო აჩუქა საშურის საზოგადოებას.

ზაჭონი ვაჟა აზარაშვილის სახელი ჩემს თაობას სიმღერით – „დინამო, დინამო“ დაამახსოვრდა. ქართული „პიტს“ მღეროდა მაშინ მთელი საქართველო – დიდ-პატარა. შემდეგ, სკოლაში შემოიჭრა კინოფილმი „**მზე შემოდგომისა**“ და სიყვარულის, ერთგულებისა და ხელოვნების მარადიული იდილია „**სენტიმენტალურმა ტანგომ**“ გაასხივოსნა. თუმცა, დიდი კომპოზიტორის მუსიკის სიმალე გარეგნობით გვიან შევიგრძენი, ისევე, როგორც მისი ჩვეულებრივი პიროვნული განწყობილებანი, რა არანაკლებ საინტერესო და მიმზიდველი აღმოჩნდა!..

მოსწრებული, კვირბე სიყვარულსა და გულწრფელი უწყალობა მისი სტილია, რასაც, მხოლოდ, ჭეშმარიტად დიდი ხელოვანისთვის თანამდები სისადავე და შინაგანი ენერჯია ავსებს. სევდანარევი, სიბრძნისმდივანი მზერაში კი მუსიკა კიაფობს, „მუსიკა – მოთქმა, მუსიკა – შფოთვა!“

არაერთი პრემიის მფლობელი, მრავალი ქალაქის საპატიო მოქალაქე... რა შეიძლება ითქვას ისეთი, რაც ჯერ არ დაწერილა და არ უთქვამთ ზაჭონი ვაჟა მრავალფეროვანი მუსიკის ირგვლივ პროფესიონალებს თუ უბრალოდ მუსიკის მოყვარულთ? მით უფრო, როცა მისი შემოქმედებით დაპაზონი უმაღლეს რანგში მოაზრება, როგორც მრავალსახოვანი მუსიკის სპექტრი საესტრადო სიმღერებიდან რადიკალურ ინტელექტუალურ ინსტრუმენტალურამდე.

„**მელოდიური აზროვნება და შემოქმედებით ნოვარეობთან ეროვნული ტრადიციების გონივრული სინთეზი**“ ვაჟა აზარაშვილის მუსიკის ნარმატივის განმსაზღვრელი ფაქტორებია.

პირველი მუსიკალური განათლებითა და სპეციალიზირებული ზაჭონი ვაჟა მევიოლინე გახლავთ, ამიტომაც უკვლავური ვიოლინოთი დაიწყო. პირველ კლასში ყოფნისას მეზობელს უთქვამს მისთვის:

„კარგი სმენა გაქვს, ვიოლინოს მე მოგწემ, შენ ისწავლეო.“ გაგონებარ არ უნდოდა: „რა დროს მუსიკა, როცა მამა ფრონტზეა დაკარგულიო!“ მომდევნო წელს მანერ შევიდა სამუსიკო სასწავლებელში, ვიოლინოს განხრით.

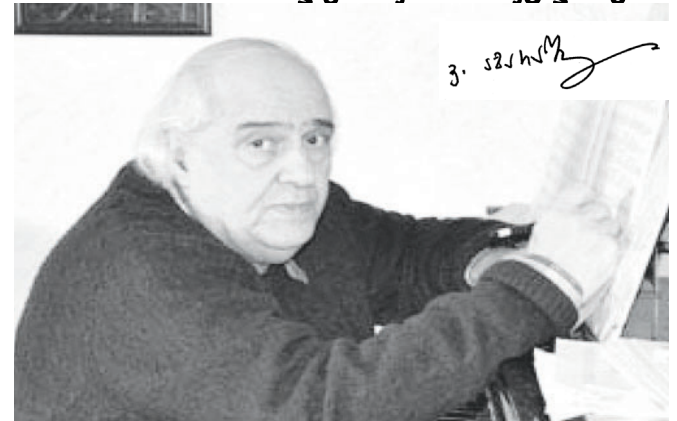
გამებნისა და არპეჯიოს მონოტონური ხმები დიდად არ ხიზოვდა და არც ვიოლინოთი ხელში სიარული მოსწონდა (ხო ირა, მერე „სკრიპაჩი“ „ტრიპაჩი“-ო). მუსიკალურში არსებული ორკესტრის სიმბიოტი კვლავში ზახი და მოწარტი რომ მოისმინა, – ამას თავს როგორ დავანებებ-ო და

თავაულებელი მეზადინეობების უსასრულობაში გადაეშვა. სამუსიკო სასწავლებლის შედგენილი დასრულების შემდეგ მოინადინა, ვიოლინოსათვის პიესები დაენერა. ნიჭთან ერთად, შრომისმოყვარეობაზე ხელს უწყობდა ნარმატიული ყოფილიყო.

შემდეგ თბილისის მეოთხე სამუსიკო სასწავლებლის გაერთიანებულ ორკესტრში უკრავდა და მკარნი ჰედაგოვის **აღ. შავერზაშვილის** ძუნი ქების: „არც თუ ურიგოა“ აღრესატი მუდამ იყო. პროფესორი შავერზაშვილი ვაჟა აზარაშვილისა და, შემდეგში წინილი კომპოზიტორის **ნუგზარ ვანაძისთვის** საგანგებოდ გახსნილ საკომპოზიტორო განყოფილებას ხელმძღვანელობდა. მათი პირველი საავტორო კონცერტი აქ შედგა, სადაც ახალგაზრდა კომპოზიტორის, ვაჟა აზარაშვილის, სხვადასხვა თემატიკის 13 ნაწარმოები შესრულდა.

ნარმატივს ნარმატივს მოსდევდა... სახელმწიფო გამოწვდის კონსერვატორიაში მე-20 საუკუნის დიდი კომპოზიტორი **დიმიტრი შოსტაკოვიჩი** დაესწრო.

„**ამ ახალგაზრდაში ნამდვილი კომპოზიტორი ვიგრძენი. იგი, უდავოდ ნიჭიერია!**“ – ამ შეფასებითა და რეკომენდაციით ჭაბუკმა ხელოვანმა აზარაშვილმა მიაშურა ანდრია ზალანჩივაძის ხელმძღვანელობით. კომპოზიტორთა კავშირის მიერ გამოწვდის რამდენიმე კონკურსზე გარემული ხუთი პრემიიდან სამი, მეორე კურსის სტუდენტს, ვაჟა აზარაშვილს გადასწავს. ეს პირველი გამორჩეული ჭილღო იყო დიდი მაცეტროს რხოვრებაში.

XX საუკუნის 60-იანი წლების ქართული მუსიკის ახალი აღმავლობის ხანაში გამოვიდა ზაჭონი ვაჟა შემოქმედებით ასპარეზზე, როცა ქართული მუსიკის კორიფეების დიდებული სახელები არცხლებდნენ საზოგადოებას: **სულხან რინაძე, ანდრია ზალანჩივაძე, ალექსი მაჭავარიანი, რევაზ ლალიძე, გიორგი რამაძე**, მოგვიანებით – **გია ყანჩელი, შოთა ბილორაგა**, რომელთა მიმართ სიყვარული არასდროს ტოვებს კომპოზიტორს.

„**თავისი მალაონიტირებითა და გასაოწარი შრომის უნარით ვაჟამ ლირსული ადგილი დაიკავა ქართველ მუსიკოსთა კოპორცაში**“ – ნერდა დიდი ქართველი რეჟისორი **გიგა ლორთქიფანიძე**.

მეჭად მრავალფეროვანია ვაჟა აზარაშვილის შემოქმედების უნარი. სიმფონიური, კამერული, საბალეტო, თეატრალური თუ საესტრადო მუსიკა ერთნაირად საინტერესო და ორგანულია. ამასთანავე, იგი პოეზიის ლირსული შემფასებელი კომპოზიტორი გახლავთ.

„**ლექსმა განწყობა უნდა მოგვს, რაღაც უნდა დავიფიქროს და არა ისე, დღეს, ვისაერ თავში რა მოყვას, იმას პოეზიას რომ არქმევენ და „სიმღერა“ მზად არის.**“

განსაკუთრებულია ქართველი პოეტების: ნი-

კოლოზ ზარათაშვილის, აკაკი წერეთლის, ილია ჭავჭავაძის, იოსებ გრიშაშვილის, შოთა ნიშნიანიძის, ანა კლანდაძის, მორის ფოქნიშვილის და მაცეტროს მშვენიერი მეუღლის ქალბატონი მანანა დანგაძის შემოქმედების შთაგონებით შექმნილი კომპოზიციები. ზარათაშვილი, ჭავჭავაძე, შექსპირი და ჰუტინი გამორჩეულად უყვარს, ისევე, როგორც – ზეთოვენი, პროკოფიევი, ჩაიკოვსკი, ფალიაშვილი... უყვარს ნანი ზრევაძე, მარიკა კვლიაშვილი, მერაბ ღონაძე, ზარამ ზარამიძე – მისი სიჭაბუკის ლამაზი ყვავილედი.

ზაჭონი ვაჟას ზავშობისდროინდელი ყველაზე ნათელი მოგონება დედულეთს უკავშირდება – გურიის სოფელში ნვიძაში სირბილს და ეკლიან მინდორზე ფეხშიშველ სიარულს. რხოვრებაში მწვანე გზა მეტი იყო, ვიდრე ეკალი... ხალხის უსაზღვრო სიყვარული არასდროს აკლდა სამშობლოში, თუ მის საზღვრებს გარეთ. თუმცა, ფასეულობათა არასწორად გადაფასებამ იმედგარეუება და იმ ეპოქის ნოსტალგია შემოახვია, სადაც მსმენელის აღიარებასთან ერთად, ქომავიერ ლირსული ჰყავდა ჭეშმარიტ ხელოვნებას.

„**ტელევიზია და რადიო ხელს გვიწყობდა, კომპოზიტორებს თვითონ სთავაზობდნენ მათ ზაზაზე არსებული სიმფონიური ორკესტრის რეზერალი შესრულებით ნაწარმოებების ჩანერას. დღეს კი, ხშირად სიმღერას მომღერალს ვჩუქნი, ის კი, უსახსრობის გამო ვერ ახერხებს არანაყოფას. დღესდღეობით, ტელევიზიები სიმფონიურ და კამერული მუსიკას აღარ უთმობენ დროს. ქართველი კომპოზიტორების გვარების გამოჩენასაერ კი ურიდებიან. რაშია საქმე? ნუთუ, ამასაერ ვინმე გვიკრძალავს?**“

„სიმღერა მთელი მისი ქონება“ და მადლიერია ყველასი, ვისაერ, თუნდაც, მერსედი სიკეთე უსაგზოლა.

„**ინდივიდუალობა და ნიჭიერება არის ჭეშმარიტი ხელოვნების საწინდარი, იქნება ეს ლიტერატურა, მუსიკა, მაცეტრონა თუ დრამატურგია. სამსახროდ, ბოლო დროს მრავალი კუთხით იჩინა თავი უნიფო და სავსე მიმართულებებმა, რომლის პოპულარადაც სავსალოდ შედგამდე მიგვიყვანს. ვერც ზრმა გადახრა და პლაგიატობა შეგვძენს რაიმე ღირებულებას. ფულით შეიძლება შოუ აკეთო, მაგრამ ჭეშმარიტ ხელოვნებას მხოლოდ ნიჭი და შრომისმოყვარეობა აწვითარებს.**“

ეს არის მაცეტრო ვაჟა აზარაშვილის შინაგანი მრნამსი, რომლის აღსრულებას მიუძღვნა მთელი მისი რხოვრება და, რომელიც, ისეთივე მართალი და გაყუხნარია, როგორც ზამთრისპირულში გადასული შემოდგომის სიბრძნე და ხავერდოვნება.

„**ვაჟა ის ადამიანია, ვინც ჭეშმარიტი ღირებულებებისადმი ბოლომდე ერთგული დარჩა, ზავში ვივით გულწრფელი და შინაგანად სულთა.**“

ათეული წლებია გემოვნებიან მუსიკას ვუსმენ... ვერწერთი აკადემია და კონსერვატორია იმდენს ვერ შემიძნა, რაერ ვაჟასთან თანაყოფრებაში მომწა...“ – ასეთია მეუღლის, ქალბატონი მანანა დანგაძის თვალთ დაწახული დიდი მაცეტრო.

უსაყვარლეს კომპოზიტორს, ზაჭონ ვაჟა აზარაშვილს ვულორავთ 80 წლის იუბილეს და მხნეობასა და კვლავაერ, არაერთ შემოქმედებით ნარმატივს ვუსურვებთ.

კვა ზაქრადე

ზ თ ე ზ ი ა

ლევან ქაბთაძე

მომიტყვე მე, ამგვარი სიტყვებით,
მესამის მათი, ცრფობით, თავებს

ვინც იკლავდა...

მომიტყვე, მზერა ძლივს რომ გაგიბედე,
მე, სიწორხლე, მხოლოდ შენით შემყვარდა.
გამაზრდა მაგ თვალთვლის უძირობამ,
მათი შუქი რა ნათელით გადავინონო?...
რად დამჩემდა სიგიჟე და უძილობა,
ხომ არ იყრით? - გამომხილოთ, ქალბატონო...
თუ მოვკვდები, ვარდებს მანერ მე მოგიტან,
შენს ხელეში ფურრლებივით დავრვივდები,
ფოთოლრვენარ მე ვიქნები შენი ხიდან
და სიწორხლეს მომაკვდავი დავრვივდები...
დაგინატავ ვარდის ფურრლის

თოვლად მოსვლას,

მხოლოდ ცრფობის, მხოლოდ

გრძობის საბატონოდ...

და სიზნელი ნადრევიად თუ შემომსავს,
გამიხსენებ?... ქალბატონო!..

ჩვენს უკან მკვდარი ფოთლებია, ნუ შემფოთლები...
ველარ განკურნავ რრემლის ფრქვევით

იმათ იარემს.

გამწვანდებინა გაზაფხულზე, კვლავარ, ფოთლები,
ჩვენ? - ჩვენ დავრჩებით ორი სული, მოხეტიალე...
და ვის ავუხსნა, რატომ გვტყავ

ბალახის ღერი,

ობლად დათრფვილულს, ზამთრის სუსხში

თუ როგორ სრევა.

ანდა, თუ გედი შორეული ხმით, რა ნამს უძღერის,
შემოდგომის ხე რას სნუხს, როჯ

ფოთლები რვივა...

ტყე შრიალეზდა, ვით ზავში თოთო,
შორით ძახილი არ მოისმოდა,
მოთოვს და ზამთრის შერვივულ ფოთოლს
სიმწვანე შერვივის, სამანსოდაჯ.

გაუძელო, გულო, როტარ... ნასვლამდის,

თვალთ, გაუძელო ფერების ძარრვას.

მშვიდობით, ტურფავ, ან და მარადის,

უშენოდ ყოფა მიაგავს ჭვარრმას!

ნყალს ნაულია უხჯი და ხვაი!..

მნამლავ შორეული სურვილით, ნელით,

სად, იმ მხარეში, ყვავილი ყვავის, -

ქარს, იასამნის დასდევს სურნელი.

მსურს და ვინატრი იმ მხარეს, ახლა,

სადარ გმირივით კვდება ზუნება.

ეს არის ზედის შეხლა-შემოხლა

და სამყდამო განადგურება...

მე რა მიყვარდა, ლურჯი,
მიუნვდომლობის გამო.
მე სიყვარულით გატკბობ,
შენ, არ ზრუნდები, ნამო...
მე მზე მიყვარდა, მწველი,
თვალს ვერ ვუსწორებ რადგან,
ნმინდად მიყვარდა ღმერთი
და უხილავად მნამდა...
იმედი მქონდა გზების,
თუძერ, ვერ ვნახე ზოლო.
იმად მიყვარდა მინა,
რომ შემეფარა, მხოლოდ.
მე შემყვარდა ზღვები,
გზები მრუდე და ფართო,
სარკე მეგონა მთვარე,
რახე რომ დიდის მარტო.
ძალას მმატებდა ქარი,
მყდამ მიმოჭრის ძლიერ.
სიკვდილიერ მიყვარს, ზნელი! -
ის ხომ ვერაფრით ვძლიე...
და ეგ თვალები, ვიერი,
ზოლოს, ჭკუიდან შემძლის!
მინა, ზერა და ღმერთი -
ყველაფრია შენში...

სონეტი

შენ გატყუებდენ, რომ სამყარო
დაგატკბობს ხილით,
რომ ზღაპრის გმირებს, სულ ყოველთვის,
კარგი აქვს ზოლო.
რადგან შემოგრაჩა სიყრმის ნლები
შორი ძახილი
და მოგონება ტკბილ ნამების,
მხოლოდ და მხოლოდ...
შენ გიყვებოდენ, ტყიურ ღვეებს
როგორ ებრძვიან
და უკვდავებას როგორ ეძებს
მხედარი, რამით...
რას მიდგმულ კოშქში, მზეთუნახავს
როგორ ეძინა,
პატარა იყავ და ზღაპრების გჯეროდა მაშინ...
და ზედმა რაკი, ახლა, უკვე გამოგაფხიზლოა,
სულ სხვა სახებით ანებად მირაყებს ფარდა...
და ის ზავშივური იმელები ზნელში გახიზნა,
შენ რომ გჯეროდა და, რარ ასე,
მავრამ ნუ დარდობ, სულმა ჭყუყი
არ დაიმჩინა,
ტალახით მოსვრილო აღმასს,
მანერ აღმასი ჰქვია!..

ეპიგრამა ფელებს

ფიქრი ფუფუნების მე არ მქონდა
და არც ხეტიალი, კარეტებით.
მხოლოდ, შენი სიზბო მეყოფოდა,
შენი სიყვარული, გამეტებით...
თითქოს წარსულიდან მოჭრის ქარი,
ჩემი სიყმანვილის, მეგობრების.
თითქოს ზღურბლთან დგახარ მოწინარი
და, კვლავ, ხელგამლილი მელოდები.
ვიერი, უმზეოდარ გამათბობდი,
შენი მშვიდი მზერა ტკივილს მისხნის.
ვიერი, სულს, დატანჯულს ნუთისოფლით
დედის ნრფელი ლოყვით გამომისხნი!..
რა ვქნა, გაგიტარა ქარიშხალმა
და სხვა უღელი გაქვს სატარები,
მავრამ წარსულმა ვერ ნავიშალა,
ისევე ვხეებებით პატარები.
ფიქრი ფუფუნების მე არ მქონდა,
არც ხეტიალი, კარეტებით.
მხოლოდ, შენი სიზბო მეყოფოდა,
შენი სიყვარული, გამეტებით.

„დალონებული და მარად სუსტი სარკესთან ფიქრობ, როგორც დიანა...“ ტერენტი გრანელი

მე, უსასრულოდ, შორიდან გეტრფი,
ძვირფასო ღედი, მშვიდო დიანა,
როს სილამაზეს თელოვენ ფეხით, -
რამ გავაჩინა ადამიანად?
შენ შეგნევს ძალა სულ სხვად მაქერი
და თეთრი ფრთები მომასხა ტანზე,
მოკვდავთ სიმძიმის რომ ამარელო,
გადამასახლო სხვა ჰლანეტაზე.
რატომ არა სჩანს მაგ ნიღბის მიღმა,
შენი ერფეული, სახე მარადი,
ძლიერ რომ გთხოვო, მოისხნი ნიღბს?
რომ წარსულს მივრეთ ეს მასკარადი!..
შენ კი გაპყურებ რის მღელვარებას,
ურქერი სივრცეს, როგორც დიანა.
მითხარი, რად გდის რრემლი ღვარებად,
ამგვარად, შენ, ვინ გადარდიან?

მოდი, გაზაფხულზე

დადგა გაზაფხული, რატომ არ დაეცყო
კვირტი ტყის ალუბლებს?
მოხვალ შორი გზიდან, მოხვალ
აფეთქებით, მოგაქვს ენძელები...
რად არ შემეფვისე, რად ვერ
შემეგუე, ურხოდ მოგალობეს!
მხოლოდ შენდა დამრჩი, ვაი, საყვარელო
და შენც გეძნელები...
თმას რომ გიელოვებდა
ურხო შემგრძნებათა მათფრი ნეტარება, -
შორი იასამნის მშვიდი სურნელება
ქარმა მოიტანა.
ყუსმენ ფუტკრის ზოყილს,
როგორ დაფუსფუსებს, ყვავილს ეტანება,
შენ კი... სად ხარ? სად ხარ?
სიმი დაელაღა, მგონი, ამ გიტარას.
ჩუმი მიტქმა-მოტქმა: ხომ არ გაგიყდო,
აღზათ, შეიშალა!
ტერარ როქხალი ვარ... არ მსურს,
გული ასე ფუჭად გავარეო.
მოდი! მალე მოდი, თორემ
იმ ტირიფმარ დარდი აიშალა.
არ ქნა, დაგვიანდეს, არ ქნა,
უშენობით დილა გავარელო...
მოდი, მოასწარი, სანამ შემოდგომის
მოვა ქარიშხლები,
მინდა, მზეებვიით, თმაში ჩავაქსოვო
თეთრი გვირილები...
მე, მზის ამოსვლისას, ნითელ
ყაყაროსებრ, შენთვის გავიშლები,
ერთად გავვიგონოთ ცრფობით არეული
ირმის ყვირილები!..

ნეტავ, თეთრგულა მერჩხალი ვიყო,
რომ გაზაფხული ჩემით გჯეროდეს.
ფრთებმა, რარ უხდა, შორით გამრიყოს,
მანერ მელოდე, სადლარ მელოდე...
ეს შემოდგომარ როგორ ამათრებს
ნაფერებ სურვილთ, გულს შენახულთ,
შენც, უმონყალოდ, რაო, გაგძარრვებს,
შენი სილურჯერ ნამში გახყნდა.
როს სალამო ხანს, მზის მწველი დისკო
დაისში, სისხლისფრად აზრიალდა!
მივხვდი, რომ რაღარ, დამთავრდა... იყო...
რაღარ ძალიან დამავიანდა.

ღებოუცი

მაია ნიქაიძე დაიბადა ქ. ხაშურში, 1998 წლის 20-ივლისს. დაამთავრა ხაშურის შოთა რუსთაველის სახელობის №1 მე-9 საჯარო სკოლა. სწავლობს საქართველოს უნივერსიტეტში, ფილოლოგიის ფაკულტეტის პირველ კურსზე. მაია 15 წლიდან ნერს ლექსებს და მოთხრობებს. მისი პოეტური ღებოუცი შედგა უკრნალო „გზაჯარები“-ს ფურცლებზე. ამჟამად, ლექსებთან ერთად, გათავაზობთ მის ნოველას.

მაია ნიქაიძე

ახალგაზრდებზე მეტად, მოხუცებს უხარიათ სიწოხლე

ჩემს მეზობლად ერთი მოხუცი ბაბუა ქვობობდა - სახელად სპირიდონი. მისთვის რომ შეგეხედათ, საოწრად თბილი თვალები შემოგანათებდნენ. ბაბუასავით თეთრი ნვერი და ღრუბელივით ფაფუკი თმა ჰქონდა...

თბილი, მზრუნველი ხმით იწოდა მისალომბა.

- უფალომ დაგლოყოს! - ისეთი ხმით გეტყოდა, იფიქრებდი, რომ მეზობელი კი არა, მშობელი მამა გლოყავდა. საოწარი კარი იყო, კეთილზინანი, ღვთისმომბიძი, ბავშვივით ალოლი.

ბაბუა ღურგალი იყო. თავის სახელოსნოში, ხეზე როჯა მუშაობდა, რაღარ იფუძალი კავშირი იგრძნობოდა მათ შორის.

ერთხელ, სპირიდონ ბაბუა ხის კოჭრზე ჩამოტყდარიყო და ჩაფიქრებული გაპყურებდა წას.

ჩემმა სალოამმა გამოაფხიზლა.

- მოდი, ბაბუ! - თავისთან მიმიხმო.

გვერდით ჩამოვუტყე.

- მოხუცებს, ახალგაზრდებზე მეტად უხარიათ სიწოხლე, თუ იყი, რაჭომ, ბაბუა?

შეკითხვას თავადვე უპასუხა:

- იმიტომ, რომ მოხუცებმა უკეთ ვიყრთ სიწოხლის ფასი, დალაშქრისა და გათენების ფასი, თვალის გახელის, ღიმილის ფასი... ასეა, ბაბუა, ახალგაზრდები არ აფასებთ დილას. აი, ჩვენ კი გათენება გვიხარია... თქვენ დალაშქრება არ გაშინებთ, ჩვენ კი გვეშინია. მთვარეს რომ დავინახავ, შემრევდებ ხოლომე. მზის დანახვამდე ასე შემართება, ბაბუ. ეს სიყვარულის ბრალია, მათდამი სიყვარულისა და შიშის, რომ მათ ველარასდროს დავინახავ. დღეს, დილითარ ამ გრძობამ შემიპყრო, როჯა წის კაბადონზე, მზემ ფრთები გაშალა. თუ იყი, ადამიანები ვის ვგავართ?

ამჟამად თავად უპასუხა საკუთარ შეკითხვას:

- მყენარებს, ბაბუ. ისინი ჩვენსავით წოხლები არიან და ყველაზე მეტად, ისინი გვეგვანან ჩვენ.

გაილიმა.. საოწარი ნათელი დავინახე მის თვალებში. სევდანარევი ნათელი. მან კი ასხნა განავრძო.

- ნარმოიდგინე, შვილო, დავრგეთ მყენარე და წყალი არ დავყსხით. ხომ დავყენება? ადამიანებსარ წყლივით გვეყრ-ღება ყურადღება და სიყვარული.

წყალს დაყსხამ და მყენარის ნერვი ნელ-ნელა ზრდას დაინყებს, გავა დრო, კვირტს გამოიღებს და გაიფურჩქნება.

დაკვირტული მყენარეს გავხართ ახალგაზრდები. სიწოხლე გიხარიათ, ქარს არაფრად აგდებთ...

გაივლის დრო... ყველაფერს როგორც დასანყისი, დასასრულიყ აქვს, ბაბუ... ხომ იყი, შენ? - შემომყენა.

- შემდეგ, მყენარის ფოთლებს ჭკნობა შეეპარება, ბოლოს, ნელში მოიხრებინან, ჩემსავით (იყინის) და ზამთრის პირს შიშის კანკალით დაელოდებინან. აი, ნახე, - ხელი გამომიწოდა.

უთრთოდა მოხუცს უკვე დამყენარი ხელები. სევდიანი თვალებით გაპყურებდა წას...

- კიდევ გაივლის დრო და მოვა ზამთარი. თოვლი გადაეფარება დამყენარ მყენარეს და... დამთავრდა, შვილო. ხედავ, როგორ ვგავართ ადამიანები მყენარებს?

შემდეგ, დანახებით განავრძო:

- ის მყენარე, მეზალის გარდა, ალარავის ეხსომება. ისინი კი ალარ გაიხსენებენ, ვინც უნინ გარეშულები შეპყურებდნენ მის ყვავილობას. ასეა ქვობრება, ბაბუ... მოკვდები და... დილა მომენატრება, მზე მომენატრება, მაგრამ გავუძლებ!..

ნამოდგა, ნელში მოხრილიმა გამართვა სრდა. დამემშვიდობა და ტაატით აიარა სახლის კბეები...

ამ საყრდიდან ერთი წლის შემდეგ, მოხუცს უკვე ენატრებოდა მზე, მთვარე... გათენება ენატრებოდა... მაგრამ არ თენდებოდა...

ლექსების კარტეტი

ნუ დაიჯერებ

თუ შენს სახეზე მოპარული ღიმილის - მოღრუბლული წასავით ღრმას, ფხვიერი მინასავით ფაფუკს, გულზე მიკრებულ სიმებს ვანდობ - შავი ღლისთვის გადასანახად, არ მეშინია! - დამარტყან ქურდი!..

და გავა დრო...
ის არ დაიწავს წესებს, ჩემსავით.
გახსოვს, მიხარია:
- ზომიერებას გასწავლი-ო
და დამინერე წესები რაზე...
- დრომ ზომიერება იყის? -
არც სიყვარულიმა...

ზოგჯერ, სულელივით ვიყინი, ჩემთვის, ხან ვაკვირდები ნაირ-ნაირ ხაზებს სახეზე, შავი ფარდასავით გრძელს და იფუძლოს... და ერთს ვოყენებ:
ნეტავ, ერთხელ მაინც განახა, როგორ დნება შენს თვალებში ნაზი ღიმილი...

ჩემად ნარმოტყმული სიტყვენი რიდან გადმოყვივდნენ და მარჯვლებით გადმოიპნენ ამინდივით რივ ქვაფენილოზე... ნება მივეყი ფრანას საკუთარი სიკვდილით, სიკვდილის მერე საკუთარმა ნებამ შემაშინა... მაგრამ თითქოს ყველაფერი გადავივინყე, რომ გავიგონე ჩემთვის ნაწნობი, დაჭმუჭნილი შარვლის ტოტების სუნთქვა...

ნუ დაიჯერებ, თუ კი ვითხრეს, რომ თმების სითეთრე სიბერეს ნიშნავს...
მოდი, ფანჯრიდან გადაიხედე, ეს გაზაფხული კვირტებს ინიშნავს. შენ რომ გიყურებ, ეგ ჭაღარა გაზაფხულის ბალი მგონია, დრო გულის ვერ აბამს, ნუთუ, არასდროს გავიგონია?!
და ამ ქარებსარე, გამაგებით, სად არ უვლია... რა დროს სიბერე! - თუ შენს სულში გაზაფხულია!..

რას ვერჩი ქარებს, ან შენ რას გერჩი?!
მე მეშინია, მზემ არ გამრიყოს...
გუშინ ვუხიმობდი ფოსტალიონებს და არ გამოჩნდნენ, შენი არ იყოს...
მზეს შემოარევა ფიქრების ქურჭი, სულარ არ ვდარდობ სვალის ამინდებს, ზღვის ტალღებით სევდიან დილას, ნუთუ, ეს შენ ხარ, თვალს ვინც მარდიფებს!
მე მილალოტეს თვითონ გრძობებმარ და ვლარ ვეტრფი იმ ალიონებს, დღეს, მე არ ვიყი, სულის რა მოვბანო...
და ქარებს ვუხიმობ - ფოსტალიონებს.

თვალსაზრისი

სპორტი + განათლება=?

გოლში კიბაძე

სპორტი და განათლება ადამიანის აქტივობების ერთ-ერთი საინტერესო კომბინაციაა, ჩემი აზრით, ფიზიკური და გონებრივი... ერთი შეხედვით, ისინი ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავებული წნებებია, თუმცა, მაინც უკავშირდებიან ერთმანეთს და ერთმანეთს ავსებენ. ანუ ორივე საჭიროა და, მსოფლიოს გამოწვევებით შეკონინებული სტანდარტით, მოზარდი ორივეს უნდა ეზიაროს. შემდეგ კი, იგი თვითონ გადაწყვეტს სპორტი მერადინობისგან განსაჯვრებით, ფიზიკური ფორმის შენარჩუნების საშუალებას მისთვის, თუ პირიქით.

მოზარდობის (სკოლის) პერიოდში, ორივე აუცილებელია. თუმცა, ეს ზოგადად... ისე კი, ზოგ ქვეყანაში (მაგალითად, საქართველოში) ასეთი მიდგომა ფორმალურია და სპორტის თემა, ნაკლებად მნიშვნელოვანია. ალბათ, იმიტომ, რომ ამ ორი წნების ტანდემით წარმოქმნილი შედეგის მომკას თაობები სჭირდება. ქართული მოთმინების ფილოსოფიის მორყლონა კი საკმაოდ მწირია!

უფრო საინტერესო ხედი იშლება პროფესიონალური გადასახედიდან, როცა სკოლაში ჩანერგილ სისტემას ცოვებ და შემდეგ, არც ფიზიკურ აქტივობას ვაძლევს ვინმე და არც სხვადას. ამ დროს თვითონ უნდა აირჩიოს, რა გინდა და მიპყვე პროფესიონალური მიზნებით. ზოგადად, არჩევანი მაინც სტატისტიკურად კეთდება საზოგადოებრივი გამოწვევების ხარჯზე.

თაობათა წვლანში შეიკრა წინადადება: „წარმატება კონცენტრირებაა!“ კონცენტრირება კი ერთ ობიექტზე უფრო ადვილია, ვიდრე რამდენიმეზე. ამიტომ მას ირჩევს იმას, რაც პერსპექტიულია, რაც რხოვრებაში მოიქანა... და, ამის შემდეგ ახდენს შეძლებისდაგვარ კონცენტრირებას. ამ აზრით გაჯერებულია საზოგადოება! სპორტის სფეროს წარმომადგენელი ადამიანი, ხშირად, გონებრივად ნაკლებად განვითარებულია ანაოცრდება. ალბათ, გურამ დოჩანაშვილმარ ამიტომ დახატა ათლეტური ხელმძღვანელი და ანალიზის სუსტი უნარი მიანიჭა. („კარი, რომელსაც ლიტერატურა ძლიერ უყვარდა“). ოსტატურად გამოიყენა ეს მომენტი და თან, საზოგადოებაში ჩანერგილ აზრსაც კვერი დაუკრა.

საზოგადოება, ალბათ მართალია, რადგან სტატისტიკა იშვიათად ცყის... უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, სტატისტიკის პროგნოზი, ხშირ შემთხვევაში მართლდება. თუმცა, შეიძლება, არსებობდეს პროფესიონალი სპორტსმენი, რომელიც არანაკლებად მრავალმხრივ არის განვითარებული.

არსებობს ფაქტებიც, რომელიც ძნელად გასარჩევია, - პიარია თუ სინამდვილე, მაგრამ რხადია, რომ ვილარას უნდა, ფიზიკურ და გონებრივ განვითარებას ერთ ადამიანში მოუყაროს თავი. დავინყოთ მხატვრული ორენებებით და კარგად გავრწელებული მითით განვაგრძოთ.

მარკ შვანისა და კონ გაციხისის სტენარზე აგებული **ტომას კარტერის** ფილმი „მწვრთნელი კარტერი“, ზუსტად უპასუხებს თემას. აქ კარტერი ნამდვილი მწვრთნელის ეჭალონია. იგი მხოლოდ ფარში სროლას, დრიბლინგს, ან ტაქტიკას კი არ ასწავლის, არამედ საკუთარ გუნდს ფსიქოლოგიურად წვრთნის და, უბრალოდ, ზოგადად მათზე. მას არ უნდა მხოლოდ დაუნდობელი „დანქენი“, ხელოვნებამდე დასული უნაკლო კომბინაციები და ამერიკული, გიჟური და თავისუფალი გამარჯვების შეგრძნება. დრო გავა, სხეული დაილლება, კუნთები მოეშვენა, თმა გაჭალარავდება და შემდეგ - არაფერი... ამიტომ მას უნდა, მისმა გუნდმა ისწავლოს, მისი ნესებით ითამაშოს არამარტო მოედანზე, არამედ რხოვრებაშიც. კარტერის გუნდში ვერ მოხვდება ის, ვინც არდენს სკოლას! ეს ფილმი არ არის გასაოცარი, მაგრამ თემა ძალიან საინტერესოა.

კარტერი მიზანს მიაღწევს, ეს „ჰეფი ენდი“, თითქმის არაფრით განსხვავდება სხვა „ჰეფი ენდებისგან“: გუნდის თითოეული წევრი უმაღლესი უნივერსიტეტების სტუდენტი ხდება და კარტერი ზოლომდე „კარგ ტიპად“ დარჩება!

ეს უკვე ამერიკული რხოვრების ხაზგასმია, სადაც წარმატებისკენ მიმავალი, სპორტზე გამავალი გზა სხვა გზებზე გრძელი არ ჩანს. ანუ ამერიკაში სპორტსა და განათლებას შორის მანძილი საკმაოდ მწირია. იქ კოლეჯის ჩემპიონატი ისეთი ძლიერია, ზევრი ქვეყნის ეროვნულ ჩემპიონატებს გადასწონის პროფესიონალიზმითა და მიზიდველობით.

ეს ორი რეალურ-აბსტრაქტული ღირებულება ერთ რნობილ ადამიანში იყრის თავს. იგი დეტექტივების მეფე **არტურ კონან დოილი**

გახლავთ. სერ არტური, ყმანვილოზისას პორტსმუთის საფეხბურთო კლუბში მეკარეობდა. როგორც რნობილია, სერ არტური ძალიან იყო გაჯერებული სპორტით, და როცა მისი პორტსმუთი, მიზეზების გამო, დაიშალა, იგი კრიკეტით დაინტერესდა და ათი პირველი კლასის მატჩი ჩაატარა მარლიტონის კრიკეტის კლუბში. უკვე ხანდაზმული, მაინც არ შეეშვა სპორტს და ასაკისთვის შესაფერისი გზა მოახა: გოლფის თამაში დაიწყო და ქროზბოროუს გოლფის კლუბის კაპიტანიც გახდა. ასე მეგობრობდნენ სპორტი, ლიტერატურა და დოილი.

რამდენიმე მიმართულებაზე კონცენტრირებული ადამიანი იყო **ბრიუს ლი** - სამგანზომილებიან სივრცეში ჩადგმული მრავალგანზომილებიანი არსება, რომლის ზიოგრაფია მრავალნახანავოვანია: კუნგ ფუს ოსტატი, ფილოსოფოსი, მსახიობი, რეჟისორი, პროდიუსერი, სტენარისტი, პოეტი... ამით, ალბათ, ყველაფერი ნათქვამია და აღსანიშნავია ისიც, რომ თითოეული ეს მისწრაფება მის სახელს 3:2 წლიანი სიწოცხლის განმავლობაში საიმედოდ მიენერა. ლის ფილმებში ამკარად ჩანს მისი სპორტული განვითარების შედეგი, ხოლო მის ლექსებში - ესთეტიკური სამყარო. მისი ლექსები დილეტანტურ შთაბეჭდილებას ცოვებს, თუმცა, აქ დაინახავთ სხვა ბრიუსს, არა ისეთს, ყველა ფილმში, ვილარას თავ-პირს რომ ამტვრევს, არამედ რადიკალურად განსხვავებულს, საოცრად რომანტიკულს და თბილს... ბრიუს ლიმ მოახერხა, ყოფილიყო პროფესიონალი რამდენიმე საქმეში, ოღონდ მისი დაავადება - ტვინის შეშუპება ამ მრავალმხრივობით არ ყოფილა გამოუწვეული.

სპორტსმენი იყო **ქან კლოდ ვან დამი**. ალბათ, უფრო უკეთესი კიბოქსინგის ოსტატი, ვიდრე მსახიობი, თუმცა, რეალურად, პირიქით ჩანს. არა მგონია, განსაკუთრებულ შთაბეჭდილებას ცოვებდეს მისი უემორიო გამომეტყველება და ფილმების განხეკებული პერსონაჟები. თუმცა, ფაქტი ერთია, - ბრწყინვალე კარიერა კინო-ინდუსტრიაში და შთაბეჭდავი რიხებები მისი კიბოქსინგის ოფიციალური მატჩების შეფასებისას: სულ 19 ორთაბრძოლა: აქედან მხოლოდ ერთი ნაგება, 18 მოგება და 18-ვე ნოკაუტით!

გაციხისენოთ ოქსფორდის მაგისტრის დიპლომის მფლობელი **ზილ ბრედლი**. რეტრო NBA-დან, რომელიმე დიპლომიერ კარგად გამოიყენა და სანამ შეეძლო, კუნთების ფასად, კალათბურთის სპორტულ ემორიებს აწლიდა. „ნიუ იორკ ნიქსში“ ათი წელი იყო, ორჯერ გახდა ჩემპიონი, ერთხელ „NBA ალლ სტარ“-ში ითამაშა და როცა კალათბურთის თავი დაანება, მისი 24-ნომრიანი მაისური, მის საპატივისცემოდ, დღემდე, არავის ჩაუყვამს. მოგვიანებით, ზილმა პოლიტიკაში განაინარვლა. შემდეგ იყო სენატი და ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტობის სურვილი, მაგრამ უკვე პრეზიდენტმა ალ გორიმ მას 76%-ით მოუგო და დემოკრატიული პარტიის ფავორიტი გახდა.

ამ ყველაფრის ფონზე, ტვინი კუნთს მაგონებს, რომელიც ჩვეულებრივი კუნთი არ არის, ყველაზე ჭკვიანია დანარჩენ ექვსას რაღარა კუნთს შორის და იგი ყველა მათგანს მართავს. ისევე, როგორც სხვა დანარჩენი მეწნიერებანი, ანატომიურ ადამიანის შექმნილია, თითოეულ კუნთს მან უნდა სახელი და არც თუ ისე არალოგიკური იქნებოდა, ტვინისთვის მთავარი კუნთის სტატუსი მიენიჭებინათ. ამის თქმის საფუძველს, ძირითადად, ჭადრაკი იძლევა. მოჭადრაკეები ტვინს კუნთვით იყენებენ და, რადგან სპორტი კუნთებზე ორიენტირებული აქტივობაა, ალბათ, ამიტომ შეიყვანეს იგი სპორტის სახეობებში.

... **ენკი ზილალ** გაფრანგებული იუგოსლავიელი, კომიქსების ავტორი და რეჟისორი გახლავთ და, რაც ყველაზე მთავარია, - მან თავისი ძირითადი საქმიანობებისგან რადიკალურად განსხვავებული, ახალი სპორტის სახეობა მოიგონა: ჩესბოქსინგი ერთ-ერთი არაორდინალური და უჩანაური, კომიქსების ნიგნიდან გადმოღვრილი, ჰიბრიდული სპორტის სახეობაა, რომლის მოთხოვნები საკმაოდ საინტერესოა. ვარდა იმისა, რომ ჩესბოქსინგის მოთამაშე გამოწვეული მოკრივე უნდა იყოს, ასევე - A კლასის მოჭადრაკე. თამაში შედგება თერთმეტი რაუნდისგან, რომლიდანაც ექვსი რაუნდი ეთმობა ჭადრაკს და ხუთი - კრივს. გამარჯვებული, შეიძლება, გამოვლინდეს როგორც მამათით, ასევე ნოკაუტით. დაამამათებ მონინალმდეგეს - რხვირ-პირის დამტვრევას გადაურჩები; მოიგებ ნოკაუტით და თავიდან აიწილებ ზედმეტ ფიქრს...

და, ამ ამბავში, მთავარი პერსონაჟი ზილალი სულაც არ არის. ის, უბრალოდ, წერდა კომიქსებს და, ალბათ, არც გეგმავდა აზრების ვარაუხლებას, მაგრამ მისმა ნიგნმა „რევი ეკვატორი“ შთაავონა გერმანელი მსახიობი იუპე რუბინგი, რომელიმე ზილალის ნიგნი შეანჯღრია და იქიდან სიტყვებში განხეკული იღვა გადმოავდო... და, ახლა, იგი ჩესბოქსინგის მსოფლიო ფედერაციის პრეზიდენტი.